

Zakład Nauk Społecznych

Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie. Filia w Białej Podlaskiej.

Ul. Akademicka 2

21 – 500 Biała Podlaska

**Recenzja pracy doktorskiej mgr Marioli Błasińskiej pt. „Cud. W 1949 r. Lublin stał się Częstochową”, Lublin 2019, ss. 530.**

Przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska Pani mgr M. Błasińskiej jest solidnie wydaną, dużą objętościowo książką, liczącą ponad 520 stron druku, dobrze udokumentowaną źródłowo, merytorycznie przemyślaną i pod względem stylistycznym oraz edytorskim bardzo dobrze opracowaną. Zawiera sporą bibliografię, wykaz skrótów, indeks osób, jest również bogato ilustrowana. Składa się z dwóch części: pierwsza zawiera opis historycznych wydarzeń mających miejsce w Lublinie 1949 roku, druga zaś część pracy – napisana z religijnej perspektywy – to głównie opis relacji świadków, dla których cud lubelski był szczególną okazją do nawrócenia, konwersji i zmiany swojego dotychczasowego życia na lepsze. Podjęto się też interesującego dla osoby wierzącej zwłaszcza opisanie cudownych uzdrowień. Druga część książki jest dowodem na to, że Autorka książki nie tylko jest dobrze przygotowanym do analiz źródłowych historykiem, ale również osobą zaangażowaną religijnie, znającą problematykę objawień i dobrze zorientowaną w teologii oraz historii Kościoła w Polsce i na Lubelszczyźnie.

Historyka dziejów Polski i Kościoła katolickiego w sposób szczególny pierwsza, ściśle historyczna i opisowa część pracy. Przedstawiono w niej w początkowych rozdziałach dzieje obrazu Matki Bożej Częstochowskiej znajdującego się w katedrze lubelskiej, opisano sytuację społeczno – polityczną w Polsce po II wojnie światowej i relacje państwo – Kościół w warunkach dyktatury oraz umacniania się władzy narzuconej w tym czasie Polakom przez komunistów. Następnie autorka opisuje szczegółowo cud, jaki dokonał się w lubelskiej katedrze i wydarzenia z nim ściśle związane, oraz mu towarzyszące. Opisano m. in. śmierć Heleny Rabczuk przed katedrą lubelską oraz propagandę komunistyczną i represje służby bezpieczeństwa wobec wiernych Kościoła i świadków wydarzeń, które miały miejsce w Lublinie. Przedstawiono szeroko zakrojoną akcję komunistycznej służby bezpieczeństwa mającą na celu ośmieszenie kapłanów i wiernych Kościoła, i przedstawienie ich jako reakcyjnego, wstecznego oraz walczącego z postępowym „elementem” dążącego do obalenia „ludowej” władzy, posługującego się irracjonalną wiarą w cuda, sprzeczną z tzw. naukowym, materialistycznym poglądem na świat. Zrelacjonowano także reakcję władz kościelnych i kapłanów na mające miejsca wydarzenia i agresywną w stosunku do Kościoła propagandę komunistów.

Autorka pisząc pracę o cudzie lubelskim korzystała z licznych archiwaliów. Szczególnie cenne okazały się podczas gromadzenia materiałów do pracy akta komunistycznego aparatu bezpieczeństwa zdeponowane w Instytucie Pamięci Narodowej, dokumenty zgromadzone w Archiwum Archidiecezji Lubelskiej, archiwalia z Archiwum Państwowego w Lublinie, a także dokumenty znajdujące się w archiwach: łódzkim, poznańskim, szczecińskim. Wykorzystano też

dokumentację zgromadzoną w Archiwum KUL., oraz inne źródła m. in. zakonne, które odnaleziono w wyniku szeroko zakrojonych kwerend i poszukiwań. Dokonano także szczegółowego przeglądu pracy lubelskiej i krajowej, w których ukazały się wzmianki o lubelskim cudzie („Sztandar Ludu”, „Trybuna Ludu”, „Życie Lubelskie”) i wydarzeniach po nim następujących. Materiał w niej zawarty poddano krytycznej, rzetelnej analizie. Zadano sobie trud sporządzenia biogramów kapłanów bezpośrednio i pośrednio mających związek z wydarzeniami lubelskimi .

Wydaje się, że Autorka mogłaby w przyszłości podjąć się osobnego opracowania krótkiego słowniczka biograficznego osób związanych z cudem lubelskim, w którym należałoby przedstawić życiorysy nie tylko księży i osób świeckich zaangażowanych w obronę Kościoła katolickiego i broniących prawdy o tym, co się w Lublinie wydarzyło, ale także i komunistów – zwłaszcza ludzi związanych z Powiatowym Urzędem Bezpieczeństwa Publicznego w Lublinie, oraz autorów artykułów propagandowych w prasie skierowanych przeciwko Kościołowi, jeśli ich dane biograficzne i personalia dałoby się dokładnie ustalić. Chodzi tu np. o J. Pilipczuka, S. Nomberg, A. Rittera – Jastrzębskiego, oraz innych osób - znanych w Lublinie komunistów, redaktorów i urzędników będących na usługach komunistycznego aparatu władzy.

Książka autorstwa M. Błasińskiej jest napisana w sposób rzetelny, opisuje wydarzenia lubelskie szczegółowo i drobiazgowo, czasami może nawet dla niektórych zwolenników encyklopedycznego i syntetycznego relacjonowania wydarzeń zbyt „rozwlekle”; ale dla badaczy pragnących zapoznać się z dziejami Kościoła w jego detalach jest to opracowanie, które ma doniosły charakter i powinno być wykorzystywane jako pomocne dla dalszych badań przez historyków w przyszłości. Jest to książka z pewnością bardziej szczegółowo omawiająca wydarzenia lubelskie z 1949 roku, niż wydana już ponad 20 lat temu praca A. Przytuły „Cud lubelski” (Lublin 1999), oraz zawiera większą dozę informacji, niż publikacja „Represje wobec uczestników wydarzeń w katedrze lubelskiej”, opracowana przez J. Ziółka i A. Przytułę (Lublin 1999) .

Podsumowując, należy z całą stanowczością stwierdzić, że rozprawa doktorska mgr Marioli Błasińskiej jest oryginalnym, dobrze napisanym dziełem o charakterze naukowym, zawiera też wiele cennych informacji, nie znanych wcześniej badaczom dziejów Kościoła i historii Polski po II wojnie światowej. Ma charakter nowatorski i świadczy o dużym potencjale intelektualnym oraz wiedzy historycznej Autorki. W związku z powyższym recenzent jest przekonany, że praca M. Błasińskiej spełnia wymagania określone w art. 187 ust. 1 – 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 roku. Wnioskuje o dopuszczenie Pani mgr M. Błasińskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Wnioskuje również o wyróżnienie niniejszej pracy przez władze Wydziału Nauk Humanistycznych KUL ze względu na solidność wykonania i rzetelność, z jaką została napisana publikacja.

  
dr hab. prof. AWF. Ryszard Polak